

Crna Gora
Vlada Crne Gore

Broj: _____
Podgorica, _____ 2022. godine

USTAVNI SUD CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2022. godine, razmotrila je Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredbe člana 15 Zakona o parničnom postupku („Službeni list Republike Crne Gore“, br.22/04 i 76/06 i „Službeni list Crne Gore“ br.48/15, 51/17, 34/19 i 76/20), koju su podnijeli Bogdan Malavrazić, Blaga Jovović Šćepanović, Aleksandra Lučić, Gordana Razić, Ena Nokić, Jelena Jovanović, Balša Knežević, Malik Kovačević, Sara Martinović i Anja Tičić, iz Podgorice, i daje sljedeće

MIŠLJENJE

Podnosioci su u inicijativi u bitnom naveli da je član 15 Zakona o parničnom postupku u suprotnosti sa članom 32 Ustava Crne Gore. Dalje su naveli da je odredbom čl.15 Zakona o parničnom postupku propisano da je u parničnom postupku sud u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca vezan za pravosnažnu presudu suda kojom se optuženi oglašava krivim, te da se ovakvo rješenje o obaveznoj snazi krivične presude protivi i principu slobodne ocjene dokaza u parnici u kojoj se, primjera radi, raspravlja o građanskopravnim posljedicama krivičnog djela o kome je odlučeno tom presudom. Ukazali su da se ovakvo rješenje može prihvatiti ukoliko se vezanost odnosi samo na lica koja su učestvovala i imala mogućnost da učestvuju u krivičnom postupku. Takođe su istakli da bi krivična presuda u parničnom postupku trebalo da ima snagu dokaza u odnosu na lica koja nijesu učestvovala u krivičnom postupku, te da se obavezujući značaj krivične presude u odnosu na ta lica može otkloniti dokazivanjem, na koji način bi krivična presuda imala dokaznu snagu javne isprave koja se može pobijati drugim dokaznim sredstvima. Dalje su naveli da rješenje iz kojeg proizilazi da lice koje tuži ili je tuženo u parničnom postupku, a koje u krivičnom postupku nije učestvovalo kao stranka ne može u parnici da osporava tačnost osuđujuće krivične presude je potpuno neodrživo i u suprotnosti sa jednim od osnovnih načela na kojima počiva građanski postupak, a koje proizilazi iz prava na pravično suđenje – načela saslušanja stranaka, koje je garantovano i Ustavom i konvencijom. Takvim uređenjem se ovim licima krši temeljno procesno pravo na zakonsko saslušanje koje u načelu izvire iz čl.6 st.1 Konvencije. Na osnovu iznijetog smatraju da je suprotno članu 32 Ustava i članu 6 st.1 Konvencije obavezno dejstvo krivične presude u odnosu na lica kojima nije data mogućnost da budu saslušani u postupku u kom je ta presuda donešena, te da je rješenje u Zakonu o parničnom postupku široko postavljeno i predviđa da osuđujuća presuda u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca djeluje erga omnes.

Smatramo da nema osnova za prihvatanje podnijete inicijative.

Članom 15 Zakona o parničnom postupku propisano je da je u parničnom postupku sud u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca vezan za pravosnažnu presudu suda kojom se optuženi oglašava krivim.

Članom 32 Ustava je propisano da svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Članom 6 stav 1 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda propisano je da svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se mora izreći javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti sa cijelog ili sa dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbjednosti u demokratskom društvu, kad to zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

Dakle, navedenim odredbama člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Konvencije propisano je pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku, pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, na koji način se obezbjeđuju osnovna materijalna i procesna prava vezana kako za parnični, tako i za krivični postupak. Nasuprot navodima podnosioca inicijative, da je riječ o nepostojanju saglasnosti navedenih odredaba sa članom 15 Zakona o parničnom postupku ističemo da se zapravo radi o pravnom saglasju predmetnih odredaba imajući u vidu da se krivični postupak svodi na rješavanje krivičnog djela koje je predmet optužnice i o kom odluku treba da donese krivični sud koji vodi postupak, što je njegova osnovna procesna funkcija. U okviru samog krivičnog postupka određene radnje vrše i drugi, različiti krivičnoprocesni subjekti, koji na taj način realizuju svoja krivičnoprocesna prava i dužnosti, među kojima su, pored suda, najznačajniji oni koji vrše stranačke funkcije – funkciju optužbe i odbrane. U krivičnom postupku sud ima zadatak da ocijeni da li je optuženi kriv i da odluči o primjeni Krivičnog zakonika na činjenice koje je u tom cilju utvrdio. Na osnovu navedenog, radi se o postupku u kojem se odlučuje o krivičnom djelu, učinioocu i sankciji, pred, u skladu sa čl.32 Ustava, nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Na osnovu Zakona o parničnom postupku, u parničnom postupku cijene se građanskopravne posljedice činjenica koje su iznijete. U skladu sa navedenim odredbama Ustava i Konvencije, svaki od ovih sudova su u svojim oblastima nezavisni. Stoga, proističe da svaka osuđujuća krivična presuda ima u parničnom postupku autoritet presuđene stvari, kako u pogledu postojanja krivičnog djela za koje je izrečena, tako i u pogledu krivice osuđenog. Krivična presuda je javni poredak, djeluje erga omnes, odnosno i prema subjektima u parnici, bilo da se radi o licima koja su učestvovala u krivičnom postupku, ili o trećim licima, a u skladu sa članom 15 Zakona o parničnom postupku. Krivična presuda vezuje parnični sud samo u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti i ne isključuje mogućnost da parnični sud utvrđuje druge okolnosti koje se vežu za štetu nastalu krivičnim djelom.

Neosnovani su navodi podnosioca inicijative da se princip obavezujuće snage krivične presude u parničnom postupku protivi principu slobodne ocjene dokaza imajući u vidu da se, u smislu čl.6 Konvencije, pravo na pravično suđenje mora tumačiti u svijetlu vladavine prava na kome počiva demokratsko društvo, kao i nezaobilaznu ulogu koju pravosuđe ima u sprovođenju pravde. Jedan od osnovnih aspekata vladavine prava jeste načelo pravne sigurnosti koje, inter alia, zahtijeva da se pravosnažna odluka suda više ne može dovoditi u pitanje, bez obzira na koji se sud to odnosi, a kako je to predviđeno predmetnom inicijativom. Obzirom da osuđujuća krivična presuda ima obaveznu pravnu snagu, kao dokazno sredstvo, svako preispitivanje materijalne istine utvrđene u toj presudi dovelo bi u pitanje pravnu sigurnost građana, kao i osnovna prava garantovana Ustavom i Konvencijom. Nadalje, ukoliko bi se u parničnom postupku dala mogućnost trećim licima da krivičnoj presudi pružaju protivdokaze, u tom slučaju bi se obesmisllila pravosnažnost krivične presude i sam krivični sud, što bi zapravo bilo grubo kršenje člana 32 Ustava i čl.6 stav 1 Konvencije.

Principom vezanosti krivične presude sa parničnim postupkom utiče se i na ekonomičnost postupka jer se u parničnom postupku ne vodi rasprava o činjenicama koje se tiču krivice učinioca djela, nego se stanje utvrđeno krivičnom presudom, ukoliko je bitno za donošenje odluke o tužbenom zahtjevu, uzima za podlogu te odluke.

Na osnovu navedenog, smatramo da odredba člana 15 Zakona o parničnom postupku nije nesaglasna sa Ustavom.

**PREDSJEDNIK,
dr Dritan Abazović**